

ת"פ 20118/04/13 - מדינת ישראל נגד א ר

בית משפט השלום בירושלים

03 יולי 2014

ת"פ 20118-04-13 מדינת ישראל נ' ר

בפני כב' השופטת דנה כהן-לקח
בעניין: מדינת ישראל

נגד

א ר

גזר-דין

רקע

1. ביום 14.11.2013, לאחר שהחלה שמיעת עדי התביעה בתיק, הגיעו הצדדים להסדר טיעון במסגרתו הודה הנאשם בעובדות כתב-אישום מתוקן והורשע בעבירה של תקיפת שוטר לפי סעיף 273 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין). יוער כי תיקון כתב-האישום המקורי נסב על הוראות-החיקוק בלבד, ולא נגע לחלק העובדות שנותר ללא שינוי.

בהתאם לעובדות כתב-האישום המתוקן, ביום 24.11.2012, בסמוך לשעה 03:00, הלך הנאשם עם חבריו בסמוך לרח' יפו בירושלים, כשהוא שרוי בגילופין, תוך שהוא צועק ברחוב, מקלל ומנופף בידיו. באותה שעה שהה באזור כוח סיור משטרת ובו קצין ושוטר. השניים הבחינו בנאשם ובהתנהגותו ופנו לעברו כדי לבדוק מה אירע. כשהגיעו אל הנאשם, החל הנאשם לקלל אותם ולדחוף את הקצין. לאחר שהקצין הודיע לנאשם כי הוא עצור בגין תקיפת שוטר, החל הנאשם להשתולל והקצין נאלץ לאזוק אותו ולקרוא לתגבורת. למקום הגיעו שוטר נוסף ומתנדב. בעת שהקצין והמתנדב הכניסו את הנאשם לניידת, הנאשם השתולל והתנגד בכוח להכנסתו לניידת, עד כי הקצין נאלץ להכניסו לשם בכוח. במהלך כל הנסיעה הנאשם השתולל, בעט בכיסאות, קילל את השוטרים, הכה באגרופיו את המתנדב בפניו, ואף פתח את החלון, הוציא את פלג גופו העליון וקילל את השוטרים בתחנת המשטרה. משהגיעו לתחנה, יצא אחד השוטרים מהרכב ופתח לנאשם את הדלת. בשלב זה קפץ הנאשם לעבר השוטר, בעט ברגלו, דחף והפיל אותו כשהוא נופל עליו בעקבות אחיזתו של השוטר. כשהגיע המתנדב לסייע לשוטר, דחף אותו הנאשם בגבו לעבר הקיר והמשיך להשתולל באגרסיביות עד שהשוטר הודיע לנאשם שהוא משתמש בגז פלפל כדי להרגיע אותו והתז את הגז לכיוון פניו. רק אז נרגע הנאשם. בכל אלה הודה הנאשם ובגין כך הורשע בעבירה שיוחסה לו בכתב-האישום המתוקן.

2. במסגרת הסדר הטיעון בין הצדדים, הוסכם כי הנאשם יופנה לשירות המבחן לצורך עריכת תסקיר בעניינו, ולאחר מכן הצדדים יהיו חופשיים בטעוניהם לעונש. הסנגור הודיע כי יעתור לביטול ההרשעה, ואילו המאשימה הודיעה כי עמדתה היא להותרת ההרשעה על כנה.

3. מתסקיר שירות המבחן עולה כי הנאשם הינו כיום כבן 21 וחצי, רווק ללא ילדים. הנאשם עלה לארץ מאוקראינה עם משפחתו בשנת 2002. הוא בוגר 11 שנות לימוד, עובד מגיל 16 בעבודות מזדמנות בתחום השיפוצים ונעדר עבר פלילי. התסקיר עומד בהרחבה על נסיבות חייו של הנאשם אשר מפאת צנעת הפרט לא אכביר מילים בענייניו. אומר רק כי אימו של הנאשם אינה עובדת נוכח בעיות בריאותיות מהן סובלת. לנאשם אח חורג כבן 17, בעל צרכים מיוחדים על רקע ניוון שרירים ואוטיזם, מרותק לכסא גלגלים, זקוק לעזרה בניידות ותלוי באופן מלא בבני משפחתו במילוי צרכיו הבסיסיים. אמו של הנאשם הייתה המטפלת העיקרית באחיו של הנאשם, אולם כיום מצבה הבריאותי אינו בטוב. זאת ועוד; גדילתו הפיזית של האח דורשת שימוש בכוח פיזי מצד המסייעים לו. על רקע כל אלה, הנאשם נטל על עצמו את רוב הטיפול באחיו, תוך ויתור משמעותי על צרכיו האישיים. על רקע האמור, התקשה הנאשם לסיים את לימודיו התיכוניים ולרכוש מקצוע, והוא אף מתקשה למצוא מסגרת תעסוקתית קבועה.

התרשמות שירות המבחן היא כי הנאשם סובל מבידוד רגשית ומתסכול מצטבר עקב התמודדות משפחתית קשה ומורכבת, שכן מגיל צעיר נאלץ להתמודד עם אחריות ותפקידים מעשיים ורגשיים מרובים, שלא תאמו את יכולותיו ואת גילו. עוד צוין בתסקיר כי לפני כארבע שנים, הופנה הנאשם לשירות המבחן לנוער בשל מעורבותו בעבירה של החזקת סמים לצריכה עצמית (למיטב הבנתי, הנאשם לא הועמד לדין פלילי בגין אותו מקרה). בבדיקה שנערכה על-ידי שירות המבחן כיום, נמצא הנאשם נקי מסמים.

אשר לעבירה נשוא התיק שלפניי - הנאשם תיאר כי יצא לבילוי חברתי עם בני גילו בניסיון להשתחרר מנטל קשייו היום-יומיים. הנאשם שלל כוונות פוגעניות בשוטרים והסביר כי מדובר באי הבנה על רקע שיקול-דעת לקוי בהיותו תחת השפעת אלכוהול. התרשמות שירות המבחן היא כי בהתנהגותו של הנאשם כלפי השוטרים באו לידי ביטוי תסכוליו המרובים נוכח נסיבות חייו המורכבות כמפורט לעיל. להערכת שירות המבחן, ביצוע העבירה אינו מאפיין את אופי התנהלותו של הנאשם בדרך-כלל, ומהווה אירוע חריג וזר לאורח חייו.

אשר להמלצה - שירות המבחן התרשם כי לא קיימת אצל הנאשם בעיית אלימות ברורה או תלות באלכוהול, לא קיימים קווים עבריינים מושרשים באישיותו של הנאשם, וכן רמת הסיכון להישנות התנהגות דומה היא נמוכה. עוד התרשם שירות המבחן כי להליך הפלילי השפעה מרתיעה ומחדדת גבולות עבור הנאשם. בהתחשב במכלול הנתונים, ועל-מנת שלא לקטוע רצף תעסוקתי ולמנוע פגיעה בחלקו בפרנסת המשפחה, המליץ שירות המבחן לשקול לבטל את הרשעתו של הנאשם. כמו-כן, המליץ שירות המבחן על העמדת הנאשם תחת צו מבחן למשך שנה, במסגרתו יפעל שירות המבחן לשילוב הנאשם בטיפול של העצמה אישית ורגשית; וכן על צו של"צ בהיקף מצומצם של 80 שעות.

4. בא-כוח המאשימה עתר להותיר את הרשעת הנאשם על כנה. בעניין זה, טען בא-כוח המאשימה כי חומרת העבירה ונסיבות ביצועה אינן מאפשרות לבטל את ההרשעה במקרה דנן. עוד נטען כי לא הוכח שהרשעה תוביל ליצירת נזק קונקרטי חמור לנאשם. אשר לעונש - בא-כוח המאשימה עמד על חומרת המעשים שביצע הנאשם ועל הערכים החברתיים המוגנים שנפגעו בגינם. לגישת בא-כוח המאשימה, מתחם הענישה ההולמת את העבירה ונסיבותיה, נע

ממאסר מותנה ושל"צ משמעותי, ועד עונש מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות. בנסיבות המקרה דנן, עתר בא-כוח המאשימה להטיל על הנאשם עונש מאסר בפועל קצר לריצוי בדרך של עבודות שירות וכן מאסר מותנה.

5. מנגד, בא-כוחו של הנאשם עמד על נסיבותיו האישיות המורכבות של הנאשם וביקש לאמץ את המלצת שירות המבחן, הן לעניין ביטול ההרשעה והן לעניין סוג העונש. הסנגור ציין כי אמנם אין באפשרותו להציג פגיעה קונקרטית אשר תיגרם לנאשם עקב הרשעתו בדיון, אולם טען כי הרשעה עלולה למנוע מהנאשם להתקבל בעתיד לכל עבודה במגזר הציבורי, אם וככל שהנאשם יהיה מעוניין בכך בהמשך דרכו. לעניין מתחם הענישה ההולמת, טען הסנגור כי על המתחם להתחיל מעונש של"צ בהיקף נמוך. בנסיבות המקרה דנן, עתר הסנגור להטיל על הנאשם צו מבחן וצו של"צ, אולם טען כי נוכח נסיבותיו האישיות של הנאשם, ראוי להסתפק בשל"צ בהיקף נמוך יותר מזה עליו המליץ שירות המבחן.

הנאשם בדבריו לפני עמד על הצורך לתמוך באחיו ובאמו, וכן על מצבה הכלכלי הקשה של משפחתו, וציין כי נוכח האמור יתקשה בביצוע שעות של"צ מרובות.

סוגית ההרשעה

6. כידוע, הכלל לגבי נאשמים בגירים הוא כי משהוכח ביצועה של עבירה, יש להרשיע את הנאשם בדיון. הימנעות מהרשעה או ביטולה מהווים אמצעי חריג שבית-המשפט יעשה בו שימוש רק בנסיבות מיוחדות ויוצאות דופן, בהן בית-המשפט שוכנע כי אין יחס סביר בין הנזק הצפוי לנאשם מן ההרשעה, לבין חומרתה של העבירה ונסיבות ביצועה. הנטל על ההגנה לשכנע כי בנסיבות המקרה יש לחרוג מן הכלל ולהעדיף את השיקולים האישיים התומכים בביטול ההרשעה, על-פני שיקולים נוגדים אחרים המצדדים בהותרת ההרשעה על כנה ובהם: עקרון ההלימה והוקעת מעשי העבירה, הצורך בהרתעת הרבים, וכן מדיניות אכיפה אחידה ושוויונית כלפי כלל העומדים לדיון.

בהתאם להלכה הפסוקה, על-מנת לבטל הרשעה בעניינו של נאשם בגיר, על בית-המשפט לבחון **הצטברותם** של שני תנאים מרכזיים: ראשית, האם סוג העבירה ונסיבות ביצועה מאפשרים לוותר בנסיבות המקרה על ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים. ושנית, האם הרשעה תפגע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם (ראו: ע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337 (1997). להלן: הלכת כתב; עוד ראו פסיקה של בית-המשפט העליון במותב תלתא מן העת האחרונה, המתבססת על תנאיה של הלכת כתב: ע"פ 5985/13 אבן נ' מדינת ישראל (2.4.2014)).

לאחר שבחנתי את עניינו של הנאשם שלפניי, אני סבורה כי התנאים הנדרשים לצורך חריגה מן הכלל וביטול ההרשעה לא הוכחו. להלן נימוקיי לכך.

7. בכל הנוגע לסוג העבירה ונסיבות ביצועה - הנאשם תקף מספר שוטרים בהשתוללות חסרת-רסן באמצעות דחיפות, בעיטות, אגרופים והפלת אחד השוטרים על הארץ, והכל תוך השמעת קללות. אין מדובר באירוע קצר, כי אם

באירוע מתמשך אשר החל עם מפגשו של הנאשם בשוטרים בסמוך לרח' יפו בירושלים בשעת לילה מאוחרת; לא הפסיק אף לאחר מעצרו של הנאשם ואיזוקו; המשיך שעה שהנאשם הובל בניידת לתחנת המשטרה כאשר הוא מלווה בשוטרים; הוסיף עם יציאתו של הנאשם מהניידת בתחנת המשטרה; והסתיים רק לאחר שפניו של הנאשם רוססו בגז פלפל על-ידי אחד השוטרים. במהלך האירוע היה צורך בהזעקת תגבורת, וכך גדל מספר השוטרים שנאלצו לספוג מכות וקללות מהנאשם. המעשים הנדונים של הנאשם הובילו לפגיעה בערכי יסוד שעניינם שמירה על שלטון החוק והסדר הציבורי, וכן הגנה על שלמות גופם של העוסקים במלאכת אכיפת החוק. אמת, הנאשם היה שרוי בגילופין בעת האירוע. מכאן שהתנהגותו של הנאשם לא היתה פרי תכנון ומחשבה (אף שהנאשם הוא שבחר לשתות אלכוהול עובר לאירוע). זאת ועוד; לא נטען כי מי מהשוטרים נזקק לטיפול רפואי בגין מעשיו של הנאשם. יחד עם זאת, לא ניתן להתעלם מכך שמדובר בהתנהגות פרועה כלפי מספר שוטרים שנאלצו לספוג במשך דקות ארוכות דחיפות, בעיטות, אגרופים וקללות מצד הנאשם. אף אם אתחשב בנסיבותיו האישיות המורכבות של הנאשם, שהובילו אותו לשתית אלכוהול באותו לילה כדרך (לא מוצלחת) להתמודדות עם קשיים ולחצים בהם הוא נתון, אין בכך כדי להצדיק התנהגות מן הסוג המתואר כנגד גורמי אכיפת חוק. לא בכדי ראה המחוקק לקבוע בגין עבירה של תקיפת שוטר לפי סעיף 273 לחוק העונשין, עונש מינימום של חודש מאסר. בהתחשב בכל אלה, אני סבורה כי שיקולי ענישה של הלימה, גמול והרתעה מחייבים להותיר את ההרשעה על כנה.

8. המסקנה האמורה מתחזקת בנסיבות המקרה דנן, נוכח העדר הוכחתו של התנאי המצטבר הנוסף שעניינו פגיעה חמורה בשיקומו של הנאשם. נקודת המוצא בהקשר זה היא כי על ההגנה לשכנע שהרשעה בדין תוביל ליצירת נזק קונקרטי וממשי עבור הנאשם. ובלשונו של כב' השופט שהם:

"...יש להתייחס לנזק המוחשי-קונקרטי העלול להיגרם למבקש, ואין להידרש לאפשרויות תיאורטיות, לפיהן עלול להיגרם לו נזק כלשהו בעתיד. קבלת גישתו זו של המבקש, תחייב את בית המשפט להידרש לתרחישים תיאורטיים, שאין לדעת אם יתממשו בעתיד, ולא ברור כלל עד כמה תהיה להרשעה בדין השפעה על היתכנותם של אותם תרחישים".

(רע"פ 9118/12 פריגין נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (1.1.2013); ההדגשה אינה במקור - ד.כ.ל).

לשאלת בית-המשפט, אישר הסנגור בהגנותו כי עבודתו הנוכחית של הנאשם בתחום השיפוצים, לא תופסק בגין הרשעתו בדין, וכי אין בידי ההגנה להצביע על פגיעה קונקרטית בנאשם בגין ההרשעה. טענתו הכללית של הסנגור לפיה הרשעה בדין עלולה לחסום את דרכו של הנאשם להתקבל לשירות הציבורי בעתיד במידה ויחפוץ בכך, הינה טענה המבוססת על אפשרות תיאורטית שלא ברור אם בכלל תתממש. בהתאם להלכה הפסוקה, אין די בכך כדי להוביל לביטול ההרשעה. אמת, הרשעה מעצם טיבה וטבעה הינה בעלת השפעה על עתידו של כל מורשע. היא בוודאי לא יטיב עם הנאשם. ואולם כאשר מדובר בנאשם בגיר, אף אם הוא חסר עבר פלילי, הכלל נותר הרשעה.

9. לא נעלמה מעיניי המלצת שירות המבחן לשקול לבטל את הרשעתו של הנאשם. אף שבית-המשפט מייחס משקל מהותי לעמדת שירות המבחן, המדובר בהמלצה בלבד. בעוד ששירות המבחן שוקל בעיקר שיקולי שיקום, הרי בית-המשפט בוחן את מכלול שיקולי הענישה ואת תנאי ההלכה הפסוקה לביטול הרשעה, ומכריע לפיהם. מטעמים שפורטו לעיל, דעתי היא כי תנאיה של ההלכה הפסוקה לביטול ההרשעה לא הוכחו. לפיכך, השיקולים שעניינם הלימה,

גמול, הרתעה ואכיפה שוויונית של הדין - גוברים. השיקולים לקולא ובהם נסיבותיו האישיות המורכבות של הנאשם כפי שפורטו בתסקיר שירות המבחן, יקבלו משקל ממשי במלאכת גזירת הדין, ולכך אתיחס בהמשך הדברים.

אשר על כן, ונוכח מכלול הטעמים האמורים, אני קובעת כי הרשעת הנאשם בעבירה של תקיפת שוטר לפי סעיף 273 לחוק העונשין תיוותר על כנה.

מתחם העונש ההולם

10. על-פי סעיף 40ג(א) לחוק העונשין, יש לקבוע את מתחם העונש ההולם בהתאם לעקרון ההלימה, תוך התחשבות בערך החברתי שנפגע, במידת הפגיעה בו, בנסיבות הקשורות בביצוע העבירה ובמדיניות הענישה הנהוגה.

11. על **הערכים החברתיים המוגנים** שנפגעו בעקבות מעשיו של הנאשם וכן על **נסיבות ביצוע העבירה**, כבר עמדתי בפסקה 7 לעיל ואינני רואה לחזור על הדברים.

בחנית **מדיניות הענישה הנוהגת** מעלה כי בתי-המשפט נוהגים להטיל במקרים דומים עונשים הנעים מהטלת ענישה מוחשית כדוגמת צו של"צ ומאסר מותנה (ולעיתים גם רכיבים כספיים של קנס ופיצוי), ועד מספר חודשי מאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות.

בהתחשב בעקרון ההלימה המהווה עקרון מנחה בענישה; בשים לב לערכים המוגנים שנפגעו ובמידת הפגיעה בהם; בהתחשב בנסיבות ביצוע העבירה (בשים לב בין היתר לכך שלא נגרמה חבלה למי מהשוטרים); וכן בהתחשב בענישה הנוהגת; אני סבורה כי **מתחם העונש ההולם את המעשים ונסיבות ביצועם נע מענישה מוחשית שאינה כוללת רכיב של מאסר בפועל, ועד מספר בודד של חודשי מאסר בפועל (שבמקרים מתאימים ניתנים לריצוי בדרך של עבודות שירות).**

העונש המתאים

12. לצורך גזירת העונש, יש להתחשב בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה כאמור בסעיף 40יא לחוק העונשין. **לקולא**, ראיתי להתחשב בהודאתו של הנאשם בעובדות כתב-האישום המתוקן. אף שהודאה זו באה בשלב מאוחר יחסית, לאחר שמיעת חלק מהעדויות בתיק, התרשמתי כי מדובר בהודאה כנה ובלקיחת אחריות אמיתית. עוד ראיתי להתחשב בהעדרו של עבר פלילי קודם, וכן בגילו הצעיר של הנאשם בעת ביצוע העבירות (כבן 20) והשתייכותו לקטגוריית "בגיר-צעיר". בנוסף, במלאכת גזירת דינו של הנאשם, ראיתי לתת משקל מהותי לנסיבותיו האישיות המורכבות של הנאשם כפי שפורטו בתסקיר שירות המבחן. על-אף גילו הצעיר, נאלץ הנאשם להתמודד עם קשיים משמעותיים, בעודו מטפל כמעט לבדו באם חולה, וכן באח הסובל מניוון שרירים ואוטיזם תוך שהוא מרותק לכסא גלגלים ותלוי באופן מלא בסביבתו הקרובה למילוי צרכיו הבסיסיים. מציאות חיים זו הובילה את הנאשם לתפקד, למעשה, כמטפל סיעודי ובמקביל - כמפרנס של בני משפחתו שמצבם הכלכלי קשה. אין ספק כי מדובר בהתמודדות קשה לכל אדם, בוודאי כאשר עסקינן בבחור צעיר שהינו כיום כבן 21 וחצי בלבד. על-אף קשיים מרובים אלה, מצליח

הנאשם לתפקד וזו היא לו הרשעתו הראשונה בפלילים. גם מתסקיר שירות המבחן עולה כי המעשים בגינם הורשע הנאשם לפני הינם בגדר מעידה חד-פעמית, כי אין לנאשם דפוסים עברייניים באישיותו וכי הסיכון להישנות התנהגות דומה בעתיד הוא נמוך.

13. מנגד, עומדת חומרת האירוע עליה עמדתי לעיל וכן הצורך להעביר מסר מרתיע ליחיד ולרבים מפני הישנות מעשים מהסוג הנדון. נסיבותיו האישיות של הנאשם, קשות ככל שיהיו, וכן היותו תחת השפעת אלכוהול באותו לילה, אין בהם כדי להצדיק התנהגות שלוחת-רסן כלפי שוטרים הממונים על אכיפת החוק ושמירת הסדר הציבורי.

14. באיזון הכולל בין מכלול השיקולים, אני סבורה כי אין לוותר על ענישה מוחשית שתעביר מסר ברור כנגד ביצוע העבירה בה עסקינן. עם זאת, נוכח מכלול הנסיבות לקולא, מן הראוי להעמיד את עונשו של הנאשם ברף התחתון של מתחם הענישה ההולמת. זאת ועוד; נוכח נסיבותיו האישיות המורכבות של הנאשם והקשיים המשפחתיים והכלכליים עימם הוא נאלץ להתמודד כמעט לבדו, אראה להיעתר לבקשת הסנגור ולהסתפק באופן חריג ביותר בשל"צ בהיקף נמוך מכפי שהמליץ שירות המבחן ומכפי שהייתי גוזרת ברגיל. זאת, לצד עונש מאסר מותנה הצופה פני עתיד. בנוסף, אראה להטיל על הנאשם צו מבחן שיאפשר לשירות המבחן ללוות את הנאשם ולתמוך בו.

לסיום, אציין כי המאשימה נמנעה מלעתור לעונש בעל רכיב כספי. בהתחשב בכך, וכן בהתחשב במצבה הכלכלי הקשה של משפחת הנאשם ובהעדר טענה לגרימת חבלות למי מהשוטרים, אמנע מפסיקת קנס או פיצוי כספיים.

סוף דבר

15. נוכח מכלול הטעמים האמורים, אני גוזרת על הנאשם כדלקמן:

א. הנאשם יבצע שירות לתועלת הציבור בהיקף של 60 שעות על-פי התוכנית המוצעת בתסקיר שירות המבחן. שירות המבחן יפקח על עבודת הנאשם ויהיה רשאי לשנות את מקום ההשמה במידת הצורך, ללא צו שיפוטי נוסף.

ב. הנאשם יהיה נתון לפיקוח קצין מבחן למשך שנה מהיום, וישתתף בכל תכנית טיפולית שיציע שירות המבחן וזאת כחלק מתנאי המבחן.

מובהר לנאשם כי עליו לשתף פעולה עם שירות המבחן וכי עליו לבצע את צו המבחן והשל"צ, שאם לא כן - אדון בעניינו מחדש.

ג. 3 חודשי מאסר על תנאי למשך שנתיים מהיום. התנאי הוא שהנאשם לא יעבור את העבירה בגינה הורשע.

המזכירות תמציא העתק פרוטוקול זה לשירות המבחן למבוגרים.

זכות ערעור לבית-המשפט המחוזי בתוך 45 ימים מהיום.

ניתן היום, ה' תמוז תשע"ד, 03 יולי 2014, במעמד הצדדים.